

Μάριος Λ. Ευρυβιάδης

Μνήμη Κρίστοφερ Χίτσενς, 1949-2011

Όταν το πρωί της επόμενης μέρας του θανάτου του δημοσιογράφου Κρίστοφερ Χίτσενς (1949-2011), που έφυγε στις 15 Δεκεμβρίου στις ΗΠΑ μετά από δυο χρόνια μάχης με τον καρκίνο, μου ζητήθηκε να γράψω έναν σκελετό για να χρησιμοποιηθεί ως βάση ενός κειμένου – πνευματικού μνημόσυνου για τον εκλιπόντα, από περιέργεια περισσότερο, έκανα μια αναζήτηση στο διαδίκτυο. Εκείνη την ημέρα, Παρασκευή, υπήρχαν 193.000.000 ναι, 193 εκατομμύρια αναφορές κάτω από το όνομα Κρίστοφερ Χίτσενς. Μέτρησα δυο φορές τα έξι μηδενικά μετά το 193 για να βεβαιωθώ.

Ναι, ο Κρίστοφερ Χίτσενς, αρθρογράφος, συγγραφέας, ρήτορας, αμφισβητίας, προβοκάτορας, εικονοκλάστης, άθεος, πολέμιος των τυράννων, του ολοκληρωτισμού, του ρατσισμού, της μισαλλοδοξίας, της υποκρισίας των ταγών (πολιτικών, πνευματικών και θρησκευτικών) και της αυθαιρεσίας όλων των μορφών ισχύος και εξουσίας, υπήρξε μοναδικός. Δεν νομίζω να υπήρξε άλλος διανοούμενος της εποχής του που να έχει παραγάγει τέτοιο σπουδαίο έργο σε ποσότητα αλλά και ποιότητα άμεσα σχετικό με τις μεγάλες προκλήσεις της εποχής – κυρίως τον πόλεμο, τους ταγούς της εξουσίας και τις αυθαιρεσίες τους, σ' όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη.

Με το ευρύτερο έργο του Χίτσενς που τον έκανε παγκοσμίως διάσημο δεν θα ασχοληθώ. Υπάρχουν αρμοδιότεροι από εμένα. Μια περιήγηση στο διαδίκτυο θα επιτρέψει στον κάθε ενδιαφερόμενο να ενημερωθεί από διάσημους συγγραφείς και ανθρώπους των γραμμάτων. Ωστόσο, μπορώ να γράψω λίγα λόγια για τον Κρίστοφερ Χίτσενς, την αγάπη του και το έργο του για τον Ελληνισμό – την Ελλάδα (υπήρξε πολέμιος της χούντας και συγγραφέας του βιβλίου *The Elgin Marbles* για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα) την Κύπρο, ιδιαίτερα την τελευταία την αγαπούσε, πονούσε και την υπερασπιζόταν με κάθε ευκαιρία.

Δεν χρειάστηκε να καταφύγω στο διαδίκτυο για τα όσα ακολουθούν. Κατέφυγα στο αρχείο μου που διατηρώ σχεδόν όσα χρόνια δημοσιογραφεί ο Χίτσενς, τέσσερεις δεκαετίες, και ανέσυρα τον φάκελο «HITCHENS». Βρήκα εκεί ένα από τα πρώτα, ίσως το πρώτο κείμενό του για την Κύπρο στον βρετανικό *New Statesman* όπου εργαζόταν: «How Cyprus Was Betrayed» (24 Οκτωβρίου 1975) όπου με το χαρακτηριστικό τρόπο γραφής που θα τον κάνει διάσημο, καταγράφει την προδοσία της Κύπρου από την χούντα, τους Αμερικανούς και τους Τούρκους, με ιδιαίτερη αναφορά στον Χένρι Κίσσινγκερ. Θεωρούσε ότι ο τελευταίος έφερε τη μεγαλύτερη ευθύνη για τον τρόπο που εξελίχθηκε και συνεχίστηκε η τραγωδία της Κύπρου.

Όταν η έρευνά του και άλλων ερευνητών κατέδειξαν ότι ο Κίσσινγκερ διαδραμάτισε αντίστοιχο ρόλο τόσο στην ανατροπή και τη δολοφονία του Αλιέντε της Χιλής (1973) όσο και του μακελειού της Ινδονησίας στο Ανατολικό Τιμόρ το 1975, ο Χίτσενς είχε αρκετό υλικό, τεκμήρια και μαρτυρίες για το βιβλίο του *The Trial of Henry Kissinger* (2007). Εκεί κατηγορεί τον ακόμη πανίσχυρο πρώην Αμερικανό υπουργό Εξωτερικών ως εγκληματία πολέμου και ζητεί την προσαγωγή του σε δίκη.

Από τη δεκαετία του 1970, μέχρι και που έφυγε, ο Χίτσενς υπερασπιζόταν τα δίκαια του κυπριακού λαού – Ελλήνων και Τούρκων. Το 1984 εξέδωσε το βιβλίο *Cyprus*, το οποίο το 1989 επανεκδόθηκε επικαιροποιημένο με τον τίτλο *Hostage of History: From the Ottomans to Henry Kissinger*. Ανατρέχω συνεχώς στο έργο του Κρίστοφερ για να αντλήσω επιχειρήματα, όχι τόσο εναντίον των милитарιστών της Άγκυρας, αλλά εναντίον των απολογητών τους στις δυτικές πρωτεύουσες και στα κέντρα εξουσίας. Σε κανέναν τους ο Χίτσενς δεν χαριζόταν.

Γνώρισα τον Χίτσενς στα πέτρινά του χρόνια στην Ουάσινγκτον, στις αρχές του 1981, όπου είχε μετακομίσει μαζί με την γυναίκα του, την συμπατριώτισσά μας, Ελένη Μελεάργου. Ζούσαν τότε μαζί με το πρώτο τους παιδί, τον Αλέξανδρο (και αργότερα την Σοφία), κοντά στο Καπιτώλιο σε περιοχή όπου τα ενοίκια ήταν σχετικά χαμηλά.

Συνεργαζόμασταν όχι μόνο για την Κύπρο αλλά και σε άλλα κοινού ενδιαφέροντος ζητήματα που αφορούσαν την αμερικανική εξωτερική πολιτική. Μια φορά που συντρώγαμε σε ένα εστιατόριο με διόρθωσε λέγοντάς μου ότι έκανα λάθος σε κάποια αναφορά, και ότι εάν ανέτρεχα στη σελίδα τάδε (τριψήφιος αριθμός που δεν είναι δυνατόν να τον θυμάμαι) του τάδε βιβλίου (που και αυτό δεν θυμάμαι) θα έβρισκα την ορθή απάντηση. Τον κοίταξα στα μάτια και αναφώνησα έκπληκτος: «Κρίστοφερ, βρε s.o.b. (γνωστή βρισιά) έχεις φωτογραφική μνήμη». Ορθώθηκε προς το μέρος μου πάνω στο τραπέζι και θυμάμαι μου είπε: «Μάριε, είναι το μεγάλο μου όπλο αλλά δεν το διαφημίζω. Κράτησέ το μεταξύ μας». Ο Χίτσενς είχε το χάρισμα να ανακαλεί στη μνήμη του ό,τι είχε μελετήσει ή διαβάσει. Τολμώ να πω ότι αυτό ήταν ένα θεϊκό χάρισμα. Αλλά θα

διαφωνούσε. Υπήρξε προκλητικά άθεος μέχρι το τέλος και το βιβλίο του που τον εκτόξευσε στα ουράνια, ξανατολμώ να πω, ήταν το έργο του *God is Not Great* (2007), που έσπασε τα ταμεία στην Αμερική και σε όλον τον κόσμο.

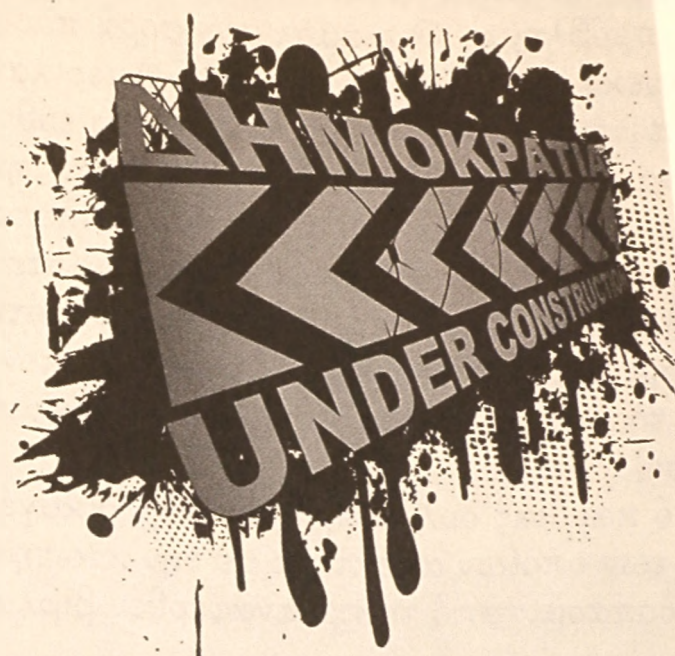
Ο Κρίστοφερ ήταν συβαρίτης. Αγαπούσε το καλό φαγητό αλλά κυρίως το ποτό και το τσιγάρο. Όμως, αντίθετα με τον περισσότερο κόσμο που σε κατάσταση ευθυμίας δεν μπορεί να παραγάγει τίποτα παρά μόνο γέλιο, αυτός δεν είχε απολύτως κανένα πρόβλημα. Θυμάμαι μια φορά που βρέθηκα σε μια δεξίωση στο σπίτι ενός πολυεκατομμυριούχου Ελληνο-Αμερικανού στην Καλιφόρνια. Σε μια στιγμή με το ποτό στο χέρι και σε κατάσταση ευθυμίας, με παρακάλεσε να τον οδηγήσω σε ένα δωμάτιο. Γιατί; Για να γράφει την εβδομαδιαία στήλη του στο περιοδικό *The Nation*. Σε λιγότερο από 30 λεπτά, επέστρεψε. Τούτη τη φορά ζητούσε να τον βοηθήσω να βρει ένα φαξ να στείλει το κείμενό του –που ξεπερνούσε τις χίλιες λέξεις. Οι πνευματικές δυνατότητες του ανθρώπου ήταν πραγματικά εκπληκτικές. Επιβίωσε και ανέβηκε στον Όλυμπο χάρη και μόνο στις πνευματικές του δυνατότητες, είτε μέσω ρητορείας και αντιπαραθέσεων (debates) είτε μέσω γραφής.

Μαζί με τα από καρδιάς συλλυπητήρια στην οικογένειά του και τα τρία του παιδιά, τα δυο εκ των οποίων απέκτησε με την πρώτη του γυναίκα, την Ελένη, κλείνω με ένα απόσπασμα από το προαναφερθέν βιβλίο του για την Κύπρο:

Είμαστε όλοι αιχμάλωτοι της γνώσης. Η επίγνωση της προδοσίας της Κύπρου και η μελέτη του ιστορικού αυτής της προδοσίας, προκαλούν θλίψη και καταστρέφουν, ίσως για πάντα, τη χαρά της επίσκεψης σε ένα από τα πιο μαγευτικά νησιά του κόσμου. Τίποτα δεν θα μπορέσει πια να αποκαταστήσει τους κατεστραμμένους θησαυρούς, το πένθος των οικογενειών, τα λεηλατημένα χωριά, τα καμένα από τις ναπάλμ δάση και βουνοπλαγιές. Ούτε θα μπορέσει κάτι να μετριάσει τις επιδόσεις των πωρωμένων και σκληρών πολιτικών που αντιμετώπισαν την Κύπρο ως μέσο για να εφαρμόσουν τα άνομα και ματαιόδοξα σχέδιά τους. Όμως, η μοιρολατρία θα αποτελούσε τη χειρότερη προδοσία. Η αποδοχή, η νομιμοποίηση των τετελεσμένων, πρέπει να αποκηρυχθεί. Μια τέτοια απόρριψη έχει αξία πέραν της Κύπρου, δείχνοντας ότι το να συναινέσει κανείς με την αδικία δεν είναι «ρεαλισμός». Από τη στιγμή που η αδικία τεθεί και χαρακτηριστεί ως τέτοια και κατονομαστεί με το σωστό της όνομα, ο συμβιβασμός με αυτήν γίνεται αδύνατος. Είναι γι' αυτό που κάποιος γράφει για την Κύπρο με θλίψη, αλλά κυρίως – πολύ περισσότερο – με οργή.

Ευχαριστούμε Κρίστοφερ, όπου και να είσαι. Και αν δεν είσαι πουθενά, σίγουρα είσαι μαζί μας.

ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ: ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΣΤΙΣ ΠΛΑΤΕΙΕΣ.
ΤΙΤΛΟΣ: ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ UNDER CONSTRUCTION.
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ - ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ - ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ.
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΩΒΑΝΟΠΟΥΛΟΣ - ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ.
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Α/ΣΥΝΕΧΕΙΑ.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ UNDER CONSTRUCTION. ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΣΤΙΣ ΠΛΑΤΕΙΕΣ.

Μια συλλογική κριτική αποτίμηση της αγανάκτησης
και του κινήματος των πλατειών.

Για όσα έγιναν γράφουν: Β.ΑΝΤΩΝΙΟΥ - Δ. ΒΑΣΤΑΡΔΗΣ - Σ. ΙΣΑΑΚΙΔΗΣ / Λ. ΑΞΕΛΟΣ / Α. ΒΡΑΔΗΣ
/ ΣΕΑΜΟΡ / ΧΡ. ΓΙΩΒΑΝΟΠΟΥΛΟΣ / Δ. ΔΑΛΑΚΟΓΛΟΥ / Κ. ΔΟΥΖΙΝΑΣ / Ν. ΚΟΣΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ /
ΣΤ. ΚΟΥΒΕΛΑΚΗΣ / Δ. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ / Μ. ΜΠΡΕΣΤΑ / Ρ. ΡΙΝΑΛΛΤΙ / Β. ΣΠΑΘΑΣ - Α. ΓΑΖΑΚΗΣ / ΣΤ.
ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ / ΑΧ. ΣΤΑΥΡΟΥ / Γ. Δ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΙΣ / Π. ΣΩΤΗΡΗΣ / Μ. ΤΣΩΜΟΥ / Κ. ΧΑΡΙΤΑΚΗΣ / ΧΡΙΣΤΙΝΑ Λ.

Εκδόσεις *Α/συνεχεια*.

Ανδρονίκου 18 & Κωνσταντινουπόλεως, 118 54 Αθήνα

τηλ. 210 3845870 - fax 210 3473561

<http://asynechia.gr>, e-mail: info@asynechia.gr